

Kontaktmøte Finansminister Siv Jensen

 Finans Norge

11. juni 2019

Kontaktmøte Finansdepartementet

Tirsdag 11. juni, klokken 13.00-14.30

Fra Finans Norge møter:

Turid Grotmoll

Rune Bjerke

Lisbet Nærø

Odd Arild Grefstad

Idar Kreutzer

Ole Morten Geving

Jan Erik Fåne

Dagsorden:

Hvitvasking

Kapitalkravsregelverket

- Pilar II

Status pensjonsområdet

- Egen pensjonskonto
- Utredning garanterte produkter

Naturskadeordningen

Finansskatt – oppdatering på næringens igangsatte arbeid

Finans Norges prioriterte tiltak i oppfølgingen av kapitaltilgangsutvalget

Utviklingen i forbrukslånsmarkedet

Norske referanserenter

Orienteringssaker:

Kontanthåndtering

Bærekraft – næringens initiativer – myndighetenes oppgaver

Finansavtaleloven

Hvitvasking og arbeidet mot økonomiske kriminalitet

Finans Norge ber myndighetene sikre tettere samarbeid mellom næringen og relevante myndigheter i arbeidet mot hvitvasking og avdekking av økonomisk kriminalitet.

Samfunnet står overfor betydelige utfordringer i arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet. Denne kriminaliteten rammer finansnæringen direkte blant annet i form av forsikringssvindel, lånebedragerier og finansielle transaksjoner basert på falsk ID, men også i forbindelse med hvitvasking av utbytte fra annen grov og samfunnsskadelig kriminalitet.

Finansnæringen tar arbeidet med kampen mot økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering på største alvor. Det er en del av vårt samfunnsoppdrag å ta ansvar for å forhindre økonomisk kriminalitet, og det er et avgjørende viktig arbeid også for næringens tillit i samfunnet. Alle banker er utsatt for hvitvaskingsrisiko. Vi må ha kontroll på denne risikoen. Det krever at vi har gode systemer og rutiner på plass.

Næringen er avhengig av et godt samarbeid med andre aktører for å lykkes med å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering. Myndighetene, interesseorganisasjoner og andre sammenslutninger og foretak eksponert for hvitvaskingsrisiko, må samarbeide bedre og tettere. Alle forsvarslinjene i samfunnet må jobbe sammen for å bekjempe hvitvasking effektivt. Det er viktig med samspill for å lære av hverandre og erfaringer,

Oppfølging av ny hvitvaskingslov

Regelverket på anti-hvitvaskingsområdet er det mest omfattende innenfor arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet, men likevel ikke uttømmende og fullstendig. Finanstilsynets nye rundskriv til loven m/forskrift er en betydelig forbedring, men det er fortsatt en lang rekke spørsmål som ikke har fått sin avklaring, og det er behov for ytterligere veiledning.

Finans Norge har samarbeidet tett med Finanstilsynet om rundskrivet og vil i nært samarbeid i næringen vurdere behovet for ytterligere klargjøringer og umiddelbart starte arbeidet med å oppdatere egne bransjespesifikke veiledningsdokumenter i tråd med rundskrivet.

Dette er viktig for at næringen på best mulig måte kan ivareta sitt samfunnsansvar, men motiveres også ut fra de nye administrative sanksjonene som Finanstilsynet nå forvalter. Strenge sanksjoner krever at lovens krav er klare. Den nye hvitvaskingsloven introduserer et kraftfullt administrativt sanksjonsapparat som retter seg mot både foretak og enkeltpersoner.

Finans Norge erfarer gjennom sin dialog med medlemmene at det ofte kan oppleves vanskelig å få god veiledning fra Finanstilsynet. Hvitvaskingsreglene reiser vanskelig rettslige og operasjonelle spørsmål.

Finansnæringen investerer betydelige ressurser i sitt arbeid med regeletterlevelse (compliance), elektroniske overvåkingssystemer, internkontroll og opplæring og analysekapasitet. I dette krevende landskapet, hvor privat sektor har fått en rolle som har mange likhetstrekk med polisiære oppgaver, må myndighetene ta et tydelig ansvar for å veilede og rettlede.

Finans Norge er positive til ressurs-styrkingen på anti-hvitvaskingsområdet i Finanstilsynet. Økte ressurser må legges til rette for en styrket dialog- og veiledningsfunksjon overfor finansnæringen. Finansnæringen på sin side avsetter store ressurser i sitt arbeid med å styrke forsvarsevnen mot økonomisk kriminalitet og spiller en viktig rolle i å forebygge og avdekke denne kriminaliteten.

Reelle rettighetshavere

Hvitvaskingslovens regler om identifisering av reelle rettighetshavere har skapt mye uklarhet i næringen. Den nye loven om register over reelle rettighetshavere har sammenfallende regler for identifisering av reelle rettighetshaverrettighetshavere. Rundskrivet synes å myke opp lovens utgangspunkt, men det er ønskelig med større klarhet. Vi er derfor bekymret for at vi med den nye loven om register over reelle rettighetshavere og uklarhetene mht hvitvaskingslovens § 14 får en uavklart situasjon (Det er ikke utarbeidet forskrifter ennå og registeret er ikke etablert). Uklarheter vil kunne få store konsekvenser for registerets troverdighet og nytteverdi. Finans Norge mener derfor at kriteriene for å vurdere reelle rettighetshavere i begge disse lovene bør vurderes på nytt, slik at det kan foretas nødvendige klargjøringer gjennom lov eller forskrift

Økt internasjonalt samarbeid:

- Næringens rolle i arbeidet mot hvitvasking, terrorfinansiering og skatteunndragelser står høyt på agendaen i samarbeidet i Norden, Baltikum og Europa for øvrig.
- Det bør utvikles bedre samarbeid mellom næringen og myndighetene knyttet til systemet med meldinger om mistenkelige transaksjoner. Kunnskap om hvordan meldingene utnyttes av politi, påtalemyndighet og skattemyndigheter er viktig for å utvikle systemet ytterligere og bidra til å skape grunnlag for mer treffsikre meldinger.
- Det må søkes større harmonisering av nasjonale regler i EU/EØS-området på hvitvaskingsområdet. Nasjonale forskjeller hindrer et mer effektivt samarbeid i kampen mot økonomisk kriminalitet
- Ytterligere harmonisering og koordinering av tilsynsoppgaver, gjennom styrkingen av EBA og et mer homogent europeisk tilsynsregime, er positivt. En viss sentralisering og styring som EU-kommisjonen går inn for, vil skape en plattform for

et mer helhetlig tilsynsregime og bidra til å etablere en praksis som sikrer likebehandling og forutsigbarhet.

- Å styrke samarbeidet mellom offentlig og privat sektor er viktig og vil gi bedre grunnlag for informasjonsutveksling.
- Det må vurderes rettslige og teknologiske muligheter for eventuell etablering av felles sentre for kundetiltak («KYC Utility»).
- Harmonisering av de globale reglene for håndtering av kryptovaluta er nødvendig. Foreløpig er bildet for fragmentert og det er spørsmål knyttet til hvordan risiko skal håndteres.

EØS-tilpasning av norske bankers kapitalkrav

Motvirkende tiltak

Finans Norge ber myndighetene legge vekt på harmonisering av regelverk ved vurdering av framtidige regelverkstilpassinger. Generelle krav bør fastsettes som pilar 1-krav, og pilar-2 krav bør kun gjelde foretakspesifikke forhold.

Finans Norge er svært fornøyd med at departementet ikke følger opp tilsynets forslag om regional systemviktighet, og at resiprositet vektlegges i vurderingen av regelverks-tilpasninger. Eventuelle skjerpelser av generelle kapitalkrav må avspeile faktisk forhøyet makro- og systemrisiko og begrenses til tiltak som anerkjennes av andre jurisdiksjoner.

EUs kapitalkravsforordning og -direktiv, CRR/CRD IV, ble innlemmet i EØS-avtalen 29.03.19, og beslutningene og gjennomføringsregelverket skal tre i kraft i siste halvdel av 2019. Departementet varslet i Finansmarkedsmeldingen 2019 at det vurderer regelverkstilpassinger «for å forhindre uønskede svekkelser av kapitalnivået».

Finans Norge er svært fornøyd med at departementet har klargjort at systemviktighet fortsatt bør vurderes på nasjonalt nivå og ikke legger opp til å endre systemviktighets. Departementet har varslet at det om kort tid vil sende på høring utkast til mulige tilpasninger i de norske kapitalkravene som skal motvirke effekter av EØS-tilpasningen og bidra til likere kapitalkrav for norske og utenlandske bankers virksomhet i Norge.

Finanstilsynet har på sin side uttalt at det er viktig at tilpasningen av norske regler til CRR/CRD IV-regelverket ikke bidrar til en generell svekkelse av norske bankers reelle soliditet, og tilsynet har signalisert at det vil legge vekt på dette i bruken av de virkemidlene det rår over, som krav til måten kapitalkravene beregnes på med interne risikomodeller, og tilleggskrav til kapital for enkeltbanker (pilar 2).

Tilsynet har videre uttalt at i vurderingen av bankenes soliditet, vil tilsynet legge vekt på uvektet kjernekapitalandel og «bidra til at banknæringens soliditet målt på denne måten ikke svekkes framover». Tilsynet har altså fastsatt et mål om at nivået på uvektet kjernekapitaldekning før EØS-tilpasningen, over det formelle kravet, skal bli videreført eller økes, uavhengig av øvrige regelverksendringer.

Finans Norge ser en risiko for at det uavhengig av eventuelle endringer i pilar 1-krav uansett vil bli gjennomført skjerpelser gjennom tilsynspraksis.

Finans Norge vil understreke at det i EU tilstrebes en harmonisert tilsynspraksis, både hva gjelder interne risikomodeller og pilar 2-tillegg, som skal støtte opp under en harmonisert helhetlig regulering – «Single Rulebook». Etter Finans Norges syn er det åpenbart at EU-reglernes handlingsrom for slik tilsynspraksis ikke er etablert for å motvirke de øvrige delene av samme regelverk. Dessuten bør generelle kapitalkrav fastsettes som pilar 1-krav, og Pilar 2-tillegg bør kun avspeile foretaksspesifikk risiko.

Finans Norge vil påpeke at lojalitetsplikten slik den framgår av EØS-avtalen må omfatte EUs fullharmoniserte bankregulering, som skal bidra til et integrert og helhetlig indre marked for finansielle tjenester. EU-regelverket inneholder også nasjonale handlingsrom, som legger til rette for at kapitalkrav som er begrunnet med risiko og sårbarhet i et nasjonalt marked, anerkjennes av andre lands myndigheter slik at kravene også gjøres gjeldende for utenlandske bankers virksomhet i samme nasjonale marked. Det bidrar til at det indre markedet i EØS-området ikke fragmenteres gjennom regulatorisk arbitrasje. Innføring og etterlevelse av EUs fullharmoniserte kapitalkravsregler er ikke til hinder for å stille forhøyede nasjonale kapitalkrav hvor også hensynet til like konkurransevilkår og et enhetlig indre marked ivaretas.

Pilar 2

Finans Norge ber departementet foreta en nærmere vurdering av norsk pilar 2-praksis, og sikre iverksettelse og oppfølging av relevante retningslinjer fra EBA, som tilstreber en harmonisert tilsynspraksis i EU.

Med innføring av en pilar 2 buffer, omtalt i EU som «Pillar 2 Guidance» (P2G), har Finanstilsynet varslet at samtlige norske banker bør ha en slik buffer på minst én prosent av beregningsgrunnlaget, men at denne kan bli satt høyere på grunnlag av stresstester eller annen informasjon.

Etter Finans Norges forståelse av reviderte retningslinjer fra Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA), skal en P2G bli fastsatt bankindividuellt på grunnlag av stresstester, hvor det er slik at hvis bevaringsbufferen på 2½ prosent under pilar 1 ikke tæres vekk i stresstestens forløp, skal det heller ikke bli pålagt en P2G, ettersom de to bufferne har samme formål. Vi finner grunn til å minne om at bankene uansett vil operere med en

egenvurdert margin over det samlede formelle kapitalkravet (sum av pilar 1- og pilar 2-krav).

Her vil vi også vise til gjeldende svensk P2G-praksis. Resultatet av Finansinspektionens stresstester utført i 2018 viser at bare én av de elleve største svenske foretakene taper hele bevaringsbufferen, og med dette som utgangspunkt blir altså bare ett av de elleve foretakene pålagt en P2G (fastsatt til 0,2 prosent).

Det er Finans Norges syn at Finanstilsynets varslede P2G-praksis vil øke det generelle kapitalkravsnåvet og således rokke ved den gjeldende norske arbeidsdelingen mellom pilar 1- og pilar 2-regler. Etter vår vurdering samsvarer varslet praksis verken med EBAs reviderte retningslinjer eller vedtatte endringer i EUs kapitalkravsdirektiv.

Status pensjonsområdet

Egen pensjonskonto

Innføring av egen pensjonskonto er et stort og viktig grep. Om lag 1,4 millioner nordmenn har private innskuddspensjonsordninger og nordmenn har per Q1 2019 bygget opp 166 milliarder i aktive innskuddspensjonsordninger hos sin nåværende arbeidsgiver. I tillegg er det bygget opp en pensjonsformue i pensjonskapitalbevis på 90 milliarder kroner fra tidligere arbeidsforhold.

Fra 2017 til 2018 økte antall pensjonskapitalbevis fra 1.5 millioner til 1.7 millioner. Dette er en vekst på 200 000 nye pensjonskapitalbevis bare det siste året. Veksten viser at antall transaksjoner som årlig skal håndteres i regi av egen pensjonskonto vil være stort. Dette krever at næringen gjennomfører betydelige investeringer i et system for informasjonsutveksling mellom aktørene som må fungere optimalt ved ikrafttredelse. Det er avgjørende at vi får en forsvarlig implementeringstakt og i den forbindelse vil arbeidet i den varslede gjennomføringsgruppen i regi av Finansdepartementet være viktig.

Finans Norge ber departementet legge følgende hensyn til grunn i arbeidet med implementering egen pensjonskonto.

- Videreføre lovens system med innskuddsbasert skattefaviserte pensjonsordninger.
- Arbeidsgiver bør forholde seg til sin pensjonsleverandør som sikrer at bedriftens pensjonsordning tilfredsstillt krav til innskuddsbasert skattefaviserte pensjonsordninger.
- Forbrukerhensyn – god ivaretagelse av kunden
- Enkelt og tydelig system – viktig at dette kommer riktig ut
- Trygghet i implementeringen – viktig at systemet fungerer og er på plass ved ikrafttredelse

- Trygghet i drift
- Ivareta næringens omdømme
- Kostnadseffektiv drift
- Legge til rette for god konkurranse

Gjennomføringsgruppen i regi av Finansdepartementet bør avklare temaer som ikke er avklart gjennom regelverket, gi innspill til forskriftsarbeidet, forankre felles forståelse av hvordan selvvalgt leverandør skal gjennomføres i praksis og diskutere innføringsutfordringer.

Egen pensjonskonto reiser flere praktiske utfordringer, så det er en klar anbefaling av gjennomføringsgruppen også har deltakelse fra selskapsrepresentanter, i tillegg til Finans Norge.

Finans Norge og næringen er opptatt av at systemet knyttet til egenpensjonskonto ikke bare skal fungere ved innføring, men også skal være et godt system som skal fungere i drift. Det utstedes pt. årlig ca 200.000 pensjonskapitalbevis som følge av at folk slutter/bytter jobb.

Regelverket for forvaltning av garanterte produkter må forbedres

Grunnleggende skjevheter i dagens regelverk for garanterte pensjonsprodukter gjør at kundenes pensjonsmidler må forvaltes kortsiktig og med lav risiko, hvilket fører til lav forventet avkastning og tap av kjøpekraft, samt manglende lønnsomhet og konkurranse i markedet. Finans Norge støtter kapitaltilgangsutvalgets anbefaling (NOU 2018:5) om at det bør legges til rette for at garanterte pensjonsprodukter kan forvaltes med vesentlig høyere aksjeandel, og ser svært positivt på at Finansdepartementet har gitt Finanstilsynet i oppdrag å utarbeide utkast til regelverksendringer basert på alle hovedgruppene av endringer som den interdepartementale arbeidsgruppen tidligere har vurdert.

Naturskadeforsikringsordningen

Finans Norge ber regjeringen legge forslagene i *NOU 2019:4 Organisering av norsk naturskadeforsikring – Om Norsk Naturskadepool*, til side - i hvert fall inntil videre.

Regjeringen må iverksette en vurdering av ordningen i lys av forslaget fra Klimarisikoutvalget vedrørende fremtidige klimautfordringer og mulige incentiver for forebygging.

Finans Norge mener at regjeringen parallelt med dette, må gjennomføre nye nødvendige vurderinger av hvordan gjeldende ordning fungerer før eventuelle endringer

gjennomføres. Dette for å rette opp feil og mangler i NOU 2019:4 og gi et bedre grunnlag for å fremme eventuelle endringsforslag.

Utredningen (NOU 2019:4) inneholder etter Finans Norges syn både vesentlige feil og mangler og gir ikke grunnlag for de inngripende forslagene som fremmes. Finans Norges medlem i utvalget la derfor inn en omfattende dissens på flere punkter i utredningen. Ordningen fungerer godt for kundene som får en økonomisk trygghet ved naturskader. Det har de fått på bred solidarisk basis og med lik premie uansett hvor i landet de bor igjennom 40 år. Skal det eventuelt gjøres endringer i ordningen må det baseres på solide underbyggede utredninger. Det er ikke tilfellet med denne utredningen. Det er noen få mindre selskaper som har avvikende syn i vår medlemsmasse, men Finans Norges standpunkt er forankret i et bredt og stort flertallet.

Feilaktig grunnlag

Utredningen baserer seg på at det p.t. eksisterer stor oppbygd naturskadekapital i forsikringsselskapene (8,5 mrd). Utvalget bygger så sine forslag på at dette viser behov for store endringer. Våre beregninger viser at dette kun kan betraktes som formell kapital fordi regelverket ikke har muliggjort at selskapene har fått dekket sine reelle kostnader. Dersom man regner inn deres reelle kostnader – både administrasjonskostnader og kapitalkostnader – viser det seg at reell naturskadekapital kun er om lag 130 mill. Dette viser at det utvalget har lagt til grunn er feilaktig.

Det er innhentet eksterne utredninger som underbygger og bekrefter våre beregninger (Vista Analyse og PWC – vedlagt).

Mangelfullt utredet

Utvalget har også hevdet at det har vært betydelige konkurransefordeler for enkelte forsikringsselskaper, og at det skulle gi grunnlag og behov for endringer. Dette er imidlertid ikke utredet, noe som må gjøres dersom man skal legge dette til grunn for endringer.

Enkelte av utvalgets forslag er heller ikke konsekvensvurdert. Eksempelvis gjelder det realismen i å kunne bygge et nytt felles fond, - innen rimelig tid og uten unødvendige og særskilte premietillegg for kundene. Utvalget har heller ikke vurdert konsekvensene av sine forslag når det gjelder konkurransevridende effekt av at selskap med formell naturskadekapital i realiteten vil subsidiere konkurrenter uten slik formell egenkapital. Videre er det ikke utredet effekten av regelendringen når det kommer til at selskaper med formell egenkapital vil kunne få en kraftig dag en effekt, dvs en gjeldsforpliktelse ved å bli belastet i underskuddsår men ikke få del av overskudd i overskuddsår.

Noe kan imidlertid gjennomføres relativt raskt

Utvalget foreslår også enkelte mer administrative justeringer som blant annet skal gi godt faglig kvalitetssikret grunnlag for premiesettingen, åpenhet og transparens, samt ekstern styrerepresentasjon. Dette er forslag som relativt raskt kan gjennomføres.

Revidert Nasjonalbudsjett (RNB)

I RNB omtales Klimarisikoutvalgets forslag om å gå igjennom naturskadeforsikringsordningen i forhold til blant annet incentiver til skadeforebygging. Regjeringen skriver så (s.59) at den vil vurdere om kryssende hensyn tilsier en slik gjennomgang av naturskadeforsikringsordningen som utvalget foreslår.

Finans Norge er svært positive til dette, og imøteser en samlet vurdering med kvalitetssikret utredningsgrunnlag for eventuelle endringer av en ellers godt fungerende naturskadeforsikringsordning.

Finansskatt

Finans Norge ber departementet følge opp arbeid med endringer i skattemodellene for finansskatt i Norge og bygger en modell der en finansskatt baseres på generert overskudd i Norge, med unntak for OMF-foretak.

Det er godt kjent at Finans Norge har vært svært kritisk til innretningen på finansskatten. Dette er et synspunkt som også et samlet Storting har stilt seg bak.

Finansskatten i seg selv er skadelig og virker dempende på den økonomiske veksten; i en tid hvor Norge trenger økt aktivitet og næringslivet trenger finansiering av omstilling, vekst og det grønne skiftet. Innretningen på skatten er også svært uheldig ved at den øker kostnadene ved å ha ansatte. Norge er i en situasjon hvor vi trenger flere og mer verdiskapende arbeidsplasser. Det er kontraproduktivt å ha en ekstra skatt på arbeidsplassene i en av landets mest verdiskapende næringer.

Finans Norge har igangsatt et arbeid, hvor Copenhagen Economics og PWC er engasjert til å gjøre samfunnsøkonomiske beregninger rundt konsekvenser av finansskatten og modeller og løsninger for en eventuell framtidig utvidelse av mva. grunnlaget på finansielle tjenester.

Vi legger opp til å presentere dette arbeidet for departementet når rapportene foreligger.

Finans Norges prioriterte tiltak i oppfølgingen av kapitaltilgangsutvalget

Finans Norge viser til at departementet i Finansmarkedsmeldingen varsler at en vil komme tilbake med oppfølging av kapitaltilgangsutvalgets innstilling ved framleggelse av statsbudsjettet for 2020.

Finans Norge ber Regjeringen prioritere følgende:

- En gjennomgang av det offentlige virkemiddelapparatet, med fokus på forenkling, mobilisering av privat kapital og tilgang på finansiering for små og mellomstore virksomheter.
- Regelverk for verdipapirisering
- Helhetlig regulering av folkefinansiering
- Bedre regelverk for forvaltning av garanterte produkter

Helhetlig gjennomgang av virkemiddelapparatet

Systemet for offentlige tilskudds- og støtteordninger må forenkles kraftig, og det bør ikke eksistere ulike ordninger for samme formål. De offentlige eksportfinansierings-ordningene bør organiseres innenfor rammen av én virksomhet. Statlige virkemidler bør dessuten inneholde et nordisk mandat, og det nordiske samarbeidet om offentlige innkjøpsprosesser bør styrkes.

Et offentlig engasjement i kapitalmarkedet må mobilisere privat kapital, ikke fortrenge den. Normalt bør det stå et privat forvaltningsmiljø mellom staten og selskapene det investeres i, og etableringen av et statlig venturekapitalmandat med en fond-i-fond-struktur vil bidra til dette.

Både Kapitaltilgangsutvalgets NOU og rapporten om innovasjon og grønn vekst som Idar Kreutzer har skrevet på oppdrag fra Nordisk Råd påpeker at det er utfordringer i markedet for finansiering for bedrifter med kapitalbehov opp til 20 millioner kroner. Dette understøttes av funn i «Bedriftsbankboka» (SNF-rapport nr. 06/17) hvor man finner at bankene har skjerpet sine krav til kredittkvalitet hos kundene, særlig små og unge selskaper, samtidig som andelen av nye lån som går til disse selskapskategoriene er fallende.

I Finansmarkedsmeldingen 2019 vises det til Menons analyser som ikke gav empirisk belegg for å hevde at det eksisterer segmenter der kapitaltilgangen var særskilt utfordrende og det påpekes at kapitalmarkedet i makroperspektiv ser ut til å fungere godt.

Utfordringene ved analysene som er gjennomført på dette området er at tilgjengelige data kun viser en oversikt over gjennomført kapitalreising. Datagrunnlaget gir ingen informasjon om eventuelle andre virksomheter og prosjekter som også kunne ha vært lønnsomt finansiert.

Finans Norge vil oppfordre til at man tar hensyn til denne analysemessige usikkerheten i fortsettelsen av arbeidet med å sikre at lønnsomme, innovative vekstbedrifter og prosjekter får tilgang til kapital. Ifølge Aksel Mjøs er erkjennelsen av at slike attraktive prosjekter kan ha for stor risiko eller krav til investor på andre vis til at de blir finansiert i markedet, kjernen i kapitaltilgangsproblemet. Finans Norge støtter således regjeringens målsetning om å fortsette arbeidet med å forenkle tilgangen til risikokapital og kompetente investorer, jf. Finansmarkedsmeldingen.

Det offentlige virkemiddelapparatet er en viktig brikke i arbeidet med å bidra til bedriftenes tilgang til kapital. Blant annet har medlemmer i Finans Norge gitt uttrykk for at offentlige lånegarantiordninger som kompenserer for vekstbedrifters manglende evne til å stille pant er gode virkemidler som legger til rette for at bankene kan yte kreditt på en forsvarlig måte.

Finans Norge støtter Kapitaltilgangsutvalgets anbefaling om å se de offentlige virkemidlene i sammenheng og å vurdere forenklinger for å gjøre virkemiddelapparatet mer oversiktlig og effektivt.

Adgang til verdipapirisering i Norge - God prosess og arbeidsform

Finans Norge er fornøyd med arbeidsformen og prosessen som pågår i arbeidet med å vurdere adgang til verdipapirisering i Norge. Det har vært gjennomført gode diskusjoner mellom arbeidsgruppen og referansegruppen, og næringen opplever at det har vært interesse blant alle representantene for å skape en felles, helhetlig forståelse av verdipapirisering og rollen det kan spille i det norske kapitalmarkedet.

Finans Norge ser frem til at arbeidet blir fullført i Norge og at man innfører EUs verdipapiriseringsforordning i tråd med formålet. Verdipapirisering er viktig både for finansieringsformål og som verktøy i bankenes risikostyring.

Positiv klargjøring om folkefinansiering, men helhetlig regulering er nødvendig

Det er positivt at Finansdepartementet klargjør reglene rundt plattformer for lånebasert folkefinansiering. Det bør også gjennomføres tilsvarende arbeid i forbindelse med egenkapitalbasert folkefinansiering. Folkefinansiering kan være et godt supplement til tradisjonell lånefinansiering og være et bidrag til å sikre kapitaltilgang for oppstartsbedrifter. Det er imidlertid fortsatt behov for en helhetlig og fremtidsrettet regulering av denne finansieringsformen.

Finans Norge støtter arbeidet med forskriftsendringen som klargjør reglene rundt plattformer for lånebasert folkefinansiering. Finans Norge mener det er viktig å få på plass regler rundt folkefinansiering som balanserer hensynet til enkle og fleksible finansieringsløsninger, og samtidig tar hensyn til forbrukervern og -informasjon, investorbeskyttelse mv.

Utviklingen i forbrukslånmarkedet

Forbrukslånmarkedet avtar

I løpet av 2018 og 2019 vil flere av de aller viktigste tiltakene for å redusere veksten i forbrukslånmarkedet og bedre utlånspraksis bli innført. Strengere regler for markedsføring ble innført i 2018, forskriften om utlånspraksis ble implementert første halvår i år, og fra 1. juli vil gjeldsinformasjonstjenestene være operative.

Det er særlig de to siste tiltakene vi har påpekt vil ha mest effekt.

Fra toppåret 2016, har veksten i forbrukslån gått ned. I Finansielt Utsyn i forrige uke, viser Finanstilsynets tall at årsveksten i første kvartal 2019 var nede i 8 prosent.

Vi har vært i kontakt med flere av de store forbrukslånbankene. Deres tilbakemeldinger indikerer at vi i 2019 vil ha en negativ vekst i forbrukslånmarkedet, og at nordmenns forbruksgjeld mao vil bli redusert gjennom året. Dette bekreftes også av en gjennomgang av et utvalg kvartalstall Finansavisen har gjennomgått. Det indikerer at tiltakene som er blitt innført, og som er under implementering, vil gi den ønskede effekten.

Det har som nevnt blitt implementert en rekke innstrammende tiltak. Det er nå avgjørende å sørge for at tiltakene etterlevs på en god måte i markedet. Det vises i den forbindelse til Finanstilsynets gjennomgang av utlånspraksis i enkelte forbrukslånbanker, offentliggjort i samlingsrapport i mai 2019.

Finans Norge har hatt møter med de fire bankene som har hatt tilsyn, og som er medlemmer i Finans Norge. Vi legger sterk vekt på viktigheten av etterlevelse av regelverket. Vi har hatt god dialog med disse selskapene. Tilsynet er blitt gjennomført i 2018, og bankene har både i sin kommunikasjon med tilsynet og med oss, bekreftet at de vil innrette seg etter de anbefalinger og pålegg som tilsynet har gitt.

Det er avgjørende for etterlevelse at både Finanstilsyn og Forbrukertilsyn nå benytter sine muligheter til å sanksjonere mot tilbydere som gjentatte ganger har praksis som grovt bryter regler. Det er avgjørende for både konkurransesituasjonen mellom bankene, og for respekten for reglene, at alvorlige brudd får konsekvenser. Hvis ikke oppstår en situasjon hvor de ansvarlige bankene følger reglene, mens den delen av markedet som ikke ønsker å innrette seg får en gevinst ved å ta markedsandeler.

Det er derfor nå viktig å la de tiltakene som er gjennomført få lov å virke, følge markedet nøye, og sanksjonere tydelig mot de som bryter reglene.

Norske Referanserenter

Finans Norge vil understreke at det er avgjørende viktig med rask enighet med EU, og deretter uten unødig opphold få implementert BMR i norsk rett

Nibor (Norwegian Interbank Offered rate) brukes av både norske og utenlandske aktører. Nibor består av fem individuelle renter, med løpetid fra 1 uke til 6 måneder. Nibor benyttes som referanse i et stort spenn av økonomiske aktiviteter, fra import og eksport av varer og tjenester til låneopptak og finansielle plasseringer i utlandet. Pr. i dag eksisterer ingen gode alternativer til Nibor i løpetidsspekteret opp til 6 måneder.

Nibor er særlig viktig for derivater som benyttes for å redusere rente- og valutakursrisiko. For eksempel benyttes Nibor som referanse når OMF-er med fast rente gjøres om til forpliktelser med flytende rente som varierer mer i takt med boliglånsrentene.

Norske Finansielle Referanser AS (NoRe) har Finansdepartementets godkjenning som administrator for Nibor etter hjemmel i den norske referanserenteloven.

Gjennomføringen av EUs Benchmarksforordning (BMR) innebærer at aktører i EU ikke tillates å benytte benchmarks som det ikke er søkt om autorisasjon for. For benchmarks som eksisterte før BMR, (gjelder bla. Nibor), er fristen for å søke autorisasjon 1.1.2020. Benchmarks som EU-kommisjonen har definert som svært viktige, «kritiske», får utsatt frist til 31.12.2021. Det samme gjelder benchmarks som er utstedt i tredjeland.

Det er nå en vesentlig utfordring at BMR ennå ikke er tatt inn i EØS-avtalen og norsk rett, og det dermed ikke er noe formelt grunnlag for å søke om BMR-autorisasjon, og med fare for at Nibor ikke vil kunne anvendes som referanse av aktører i EU etter kommende årsskifte. Nibor vil heller ikke kunne bli definert som en kritisk benchmark av EU-kommisjonen, uten at rammeverket er på plass.

EØS-EFTA landene ble 16.05.2019 enige om hvordan BMR kan tas inn i EØS-avtalen og har sendt sitt forslag til EUs utenriksstjeneste. Finansdepartementet gjennomførte høring om implementering i norsk rett i 2017, så det må være mulig å få lagt frem forslag til, og å få vedtatt, de nødvendige lovendringer raskt. Eksistensen av et konkret lovforslag vil alene kunne bidra vesentlig til å redusere juridisk usikkerhet knyttet til bruken av Nibor etter årsskiftet.

Orienteringssaker:

Kontanthåndtering:

Norges Bank peker i sin rapport Finansiell infrastruktur 2019 på at den elektroniske beredskapen er førstelinjeforsvaret ved avbrudd i betalingsystemet. Det pågår fortløpende arbeider med å forbedre denne. Sentralbanken peker også på kontantenes betydning i beredskapssammenheng. Bankene er seg bevisst de krav og forventninger myndighetene har til bankenes tilbud av kontanttjenester og vil fortsette å imøtekomme markedets reelle behov for slike tjenester. Det er viktig i beredskapssammenheng å ha realistiske forventninger til hvilke tiltak som gir best effekt. Erfaring viser at det som regel er god beredskap i de elektroniske systemene.

Banknæringen gjennomfører utredninger av hvordan samarbeid for å ivareta plikten til å levere kontanttjenester i tråd med kundenes forventninger og behov skal organiseres. Banknæringen er godt kjent med myndighetenes forventninger om fremdrift i arbeidet og har derfor lagt opp til følgende prioritering av arbeidet:

1. Bransjesamarbeid for å løse kontanthåndtering for person og bedriftskunde gjennom butikker over hele landet. Her er utgangspunktet Bank i Butikk – en tjeneste fra Vipps AS – og nødvendige tilpasninger i næringens Regler om BankAxept infrastruktur.
2. Automatsamarbeid der innskudds- og uttaksautomater er banknøytrale. Dette kan organiseres med ulike eierstrukturer og som en ren tjenesteutsetting til kommersielle aktører som Nokas og Loomis. Viktige hensyn å ta er kostnader, tilfredsstillende dekning i hele landet, at det er mulig å opprettholde reell konkurranse over tid og at aktørene har mulighet for å effektivisere driften med synkende kontantvolumer.
3. Nattsafe-samarbeid gir muligheter for effektiv bruk av tjenesteleverandører og lavere samlede kostnader for bankene, samtidig som tilbudet til kundene tilfredsstiller behovet. Nattsafer og automater har et stort element av sammenfallende logistikk og det er derfor naturlig å se disse i sammenheng.

Bærekraft:

Finansnæringen jobber videre med veikartet for grønn konkurransekraft

Finansnæringen har som kjent samlet seg bak et klimaveikart, og arbeidet med oppfølgingen av veikartet er godt i gang i næringen. Gjennom å gi lån til grønne prosjekter, bruke renta for å dreie utviklingen over til bærekraftige investeringer, plassere kundemidler i fremtidsrettede prosjekter og selskaper, samt prise forsikringer for en grønnere fremtid, skal finansnæringen bidra til at Norge og norsk næringsliv når sine klimamål. Flere av punktene i veikartet innebærer økt samarbeid mellom næringen og norske myndigheter. Det vil være store gevinster av samarbeid og kompetansedeling på mellom næring og myndigheter, og vi håper på et godt samarbeid på området fremover.

Næringen ønsker økt dialog om EU-kommisjonens tiltaksplan for bærekraftig finans
Finans Norge følger EUs arbeid med bærekraftig finans tett, blant annet gjennom våre europeiske søsterorganisasjoner (EBF, ESG og Insurance Europe). Finans Norge koordinerer innspill fra våre medlemmer til høringene knyttet til EU-kommisjonens tiltaksplan for bærekraftig finans. Finans Norge ønsker å ha dialog med Finansdepartementet om denne regelverksutvikling i tiden fremover, herunder om EUs klassifikasjonssystem (taksonomi) for bærekraftig virksomhet, selskapsrapportering om klimarisiko (TCDF) og EU-myndighetenes arbeid knyttet til ESG-risiko.

Viktig at norske myndigheter bygger kompetanse på klimarisiko

Finans Norge støtter klimarisikoutvalgets vurdering av at Finanstilsynet og Norges Bank bør bygge kompetanse om klimarisiko og delta i den internasjonale fagdebatten om klimarelatert risiko i finansmarkedene. Finansdepartementet har i Finanstilsynets budsjett for 2019 slått fast at tilsynet har som oppgave å kartlegge og analysere konsekvenser av klimaendringene og hvilken risiko disse endringene kan utgjøre. Finans Norge mener departementet bør følge opp og konkretisere denne bestillingen.

Finans Norge blir nasjonal «hub» for energieffektive boliglån

Foreningen i EU for boliglån og OMF (EMF-ECBC) iverksatte i fjor et pilotprosjekt med en rekke europeiske banker for å definere et energieffektivt boliglån (Energy Efficient Mortgage, EEM). Formålet er å skape en felles europeisk referanse for hvilke lån som skal kunne anses som energieffektive/grønne. Pilotprosjektet har munnet ut i en definisjon som skal tilpasses lokale forhold og tekniske løsninger. På forespørsel fra EMF-ECBC har Finans Norge takket ja til å ha en koordinerende rolle for oppfølgingen av EEM i Norge. Arbeidets primære oppgave er å tilpasse ovennevnte definisjon til lokale forhold og tekniske løsninger. Dette betyr en kartlegging av aktuelle variabler som kan inngå i en vurdering, hvor grensen for «best practice» skal gå, hvordan man måler en energiforbedring på 30 prosent mv. Ettersom tilgangen på relevante data (herunder energimerking av bolig) er svært sentralt for prosjektets gjennomføring vil Eiendomsverdi også delta i prosjektet. En tentativ frist for arbeidet er satt til utgangen av året.

Positivt at Finansdepartementet støtter arbeidet med deling av skadedata

Forsikringsnæringen var tidlig ute med å analysere hvilke konsekvenser klimaendringene kan få for deres forretningsmodeller. Klimarisikoutvalget peker i sin rapport på at kunnskapen skadeforsikringsforetakene sitter på, kan ha stor verdi i offentlig planlegging og i arbeidet med forebygging av naturskader og klimatilpasning av eksisterende infrastruktur. Finans Norge synes det er positivt at departementet i Finansmarkedsmeldingen skriver at de deler klimarisikoutvalget vurdering av at deling av skadedata og risikoanalyser fra skadeforsikringsforetakene med kommuner og andre offentlige myndigheter kan være nyttig i arbeidet med å forebygge naturskader og tilpasse

eksisterende infrastruktur til klimaendringene. Herunder at departementet i samråd med forsikringsnæringen vil vurdere behov for tiltak for å legge bedre til rette for forebygging.

Finansavtaleloven

I forbindelse med forrige halvårsmøte med finansministeren pekte Finans Norge på tre særlige bekymringsområder knyttet til Justisdepartementets forslag til ny finansavtalelov. Dette var forslaget til regler om ansvar ved misbruk av e-signatur, begrensning i rett til bruk av rådgivertittelen og utvidelse av finansavtalelovens virkeområde til investeringstjenester. Finans Norge har ikke mottatt informasjon fra Justisdepartementet som gir noen avklaring hva man vil foreslå i en proposisjon knyttet til disse områdene.

Vinteren 2019 har Finans Norge hatt flere møter med saksbehandler i Justisdepartementet med drøftelser knyttet til særskilte temaområder i loven. Dette gjelder bl.a. regulering av kausjon og medskyldnere og mindreårige og betalingstjenester. Det er også lagt opp til et løp med drøftelser av flere andre gjenstående temaer i loven. Prosessen synes imidlertid å ha blitt en del forsinket i forhold til den tidsplan som Justisdepartementet tidligere har antydnet. Finans Norge mener at det er viktigere at det nå gjøres et grundig arbeid fremfor at man forhaster seg med å ferdigstille en proposisjon.